

MH-LUONNEKUVAUKSEN JÄRJESTÄMISOHJE

**Hyväksytty Kennelliitossa 11.2.2010
Voimassa 1.6.2010 alkaen.**

MH-LUONNEKUVAUS

Järjestämisohje

YLEISTÄ

Luonnekuvaukseen osallistuva koira

Luonnekuvaukseen osallistuva koira ulkoilutetaan ennen kuvausta siten, ettei se pääse tutustumaan avustajiin tai yleisöön.

MH luonnekuvauksen ja luonnetestin välinen aika tulee olla vähintään kuusi viikkoa.

Koiranohjaajan ohjeistaminen

Järjestäjän pitää kertoa koiranohjaajalle ennen luonnekuvauksen aloittamista, että hänellä on oikeus keskeyttää luonnekuvaus missä kohdassa hyvänsä ennen osion 9 aloittamista.

Luonnekuvaajilla on oikeus keskeyttää kuvaus koska hyvänsä. Luonnekuvaajat voivat käyttää kuvauksessa apunaan kuvaaja-/testinohjaajakoulutuksessa olevia kokelaita. Koiranohjaajalla ei ole oikeutta kieltäytyä tästä.

Yleisön ohjeistaminen

Yleisöä ohjeistetaan jokaisen koiran välillä seuraavasti

- siirtymiset osioiden välillä tehdään nopeasti ja viivyttämättä
- matkapuhelimet on pidettävä äänettömällä kuvauksen aikana
- yleisön on liikkumatta koiran saapuessa paikalle sekä kuvauksen aikana

Kuvauspäivänä

Rata on rakennettu sopivaan maastoon (ei koulutuskentälle) ja sen on oltava valmiina hyvissä ajoin ennen ensimmäisen koiran suoritusta. Avustajat tietävät omat tehtävänsä ja ovat vastuussa oman osionsa toimivuudesta. Luonnekuvaajien on käytävä testinohjaajan (TO) kanssa tutustumassa rataa ja sen toimivuuteen ennen ensimmäisen koiran suoritusta. Tieto ammuttavista laukauksista on ilmoitettava etukäteen viranomaisille.

Kuvaus talviaikana

Seuraavat asiat on huomioitava järjestettäessä kuvauksia talviaikaan.

- etukäteisvalmistelut on tehtävä ennen maan jäätymistä, esim. saaliissa tarvittavien rullien reiät on tehty valmiiksi
- lumenaurauksesta on huolehdittava
- pakkaslukema on enintään -10° C astetta kuvauksen alkamisajankohtana
- etäleikissä käytettävä viitta ja takaa-ajossa käytettävä saalis erottuvat väriltään hyvin lumesta

Kuvauksen keskeyttäminen

Koiranohjaajalla on halutessaan oikeus keskeyttää kuvaus milloin vain ennen osiota 9.

Luonnekuvaajat voivat keskeyttää kuvauksen koska hyvänsä koiran loukkaantumisen, liiallisen kuormittuneisuuden johdosta, jos koira ei palaudu osion suorituksesta, tai osoittaa aggressiivisuutta ilman, että siihen kohdistuu minkäänlaista aiheutettua uhkaa.

Koiran paetessa paikalta ja kun ohjaaja ei saa sitä hallintaansa kahden minuutin kuluessa.

Koiranohjaaja ei noudata TOn tai luonnekuvaajan ohjeita.

Koiramäärä

Kuvaajapari kuvaa korkeintaan 10 koira päivässä. MH-kuvausta ei tarvitse järjestää mikäli kuvaukseen on ilmoittautunut vähemmän kuin 4 koira.

Testinohjaajan vastuu

- ohjeistaa avustajat ja katsoa, että kaikki ovat paikoillaan
- huolehtia järjestäjän kanssa yleisön ohjaamisesta
- ohjeistaa koiranohjaajaa koko kuvauksen ajan (poikkeuksena ensimmäinen osio, jolloin avustaja ohjeistaa koiranohjaajan)
- huolehtia, että osa-alueiden välillä on aikaa vähintään kaksi minuuttia
- tarkistaa, että koiralla on ei-kuristava sileä nahkainen tai tekstiilinen kaulapanta, ei muovilukkoa
- pitää mukana varatalutinta (noin 1,8 metriä pitkä) ja noin metrin pituista sileää luistavaa liinaa (ei lukkoa, ei lenkkejä)

MH-kuvaaja voi päättää tarvittaessa 50 metrin pituisen liinan käytöstä harkitsemisissaan osioissa.

Tunnistusmerkintä/mikrosiru ja narttukoiran kiima

Järjestäjä tarkistaa koiran tunnistusmerkinnän/mikrosirun sekä kiiman ennen kuvauksen aloittamista.

Kuvauksen jaksoitus osioissa

Jokainen osio/ärsytystilanne sisältää kolme vaihetta:

1. Aktivointi

Jokainen ärsytystilanne aloitetaan samalla tavalla kaikille koirille. Koiran osoittaessa vähäistä kiinnostusta tai se ei kiinnostu ollenkaan, ei koetta tehdä erilaiseksi tai kiinnostavammaksi koiran aktivoimiseksi.

2. Koiran käsittely

Koiran käsittely ja ärsytystilanteet ovat jokaiselle voimakkuudeltaan ja järjestelyiltään samanlaiset.

3. Lopetus – uteliaisuus ja jäljellejäävä pelko

Osoin päättäminen suoritetaan siten, ettei siitä koidu koiralle uutta ärsytystilannetta. Esimerkiksi TO tai koiranohjaaja ei saa nykäistä esinettä eikä avustaja saa liikkua väärään aikaan. Ajalla on suuri merkitys koiran palautumiselle ja siksi eri toimenpiteet suoritetaan 15 sekunnin välein.

Lopetus - uteliaisuus ja jäljellejäävä pelko eri osioissa

1. Ohjaaja on passiivinen ja koira saa toimia ilman apua
2. Hieman apua ohjaajalta, joka kävelee puoliväliin kohteesta
3. Ohjaaja seisoo kohteen vierellä
4. Ohjaaja juttelee aaveelle, haalarille tai 'räminälaitteelle' ja houkuttelee koira, jos se ei ole ohjaajan sivulla
5. Ohjaaja auttaa aavetta riisuuntumaan kaavusta
6. Koiran otettua kontaktin kohteeseen, se kytketään taluttimeen ja palautuminen aloitetaan. Koiran otettua kontaktin kohteeseen ei sitä houkutellessa tutkimaan kohdetta enempää.

Koiran osoittaessa suurta pelkoa ärsykykseen, liikutetaan koira muualla ja sen jälkeen palataan ohittamaan kohde vähintään kahdesti kunnes pelko on vähentynyt.

Koiralle pitää antaa palautumiseen riittävästi aikaa. Jotkut koirat selvittävät tilanteen jo kaukaa. Koiran epäröidessä tutustuttamista jatketaan. Arkojen koirien kanssa voidaan joutua ylittämään aikarajat.

KONTAKTINOTTO – osio 1

Tarkoitus

Kuvataan koiran valmiutta ottaa kontaktia ja vastata kontaktiin vieraiden ihmisten kanssa.

Toteutus

Avustajat ja yleisö seisovat heille osoitetuilla paikoillaan kun koira saapuu. TO ei saa olla koiralle ennalta tuttu, eikä ole saanut tervehtiä koiraa ennen kuvaamisen aloittamista. Jos näin on jo tapahtunut, toinen luonnekuvaajista suorittaa osion 1. Yksi avustajista seuraa koirakkoa kuvaamispaikalle. Sen jälkeen TO ohjeistaa koirakkoa kohdissa 1 ja 2. Kontaktin ja käsittelyn aikana TO ei saa käyttää hansikkaita eikä lipallista lakkia siten, että lippa osoittaa eteenpäin.

Tervehtiminen

1. Koira ja ohjaaja kävelevät paikoillaan seisovan yleisön ympäri
2. Koira ja ohjaaja kävelevät TOn luo, joka seisoo hiljaa paikoillaan noin 10 metrin päässä yleisöstä
3. TO tervehtii koirakkoa äänellään ja kättelemällä ohjaajan. Jos koira ottaa kontaktin TOan, tulee hänen välittömästi vastata tervehtimiseen.
4. TO jatkaa tervehtimällä koiraa nimeltä, ellei koira ole itse ottanut kontaktia. Koiran osoittaessa varovaisuutta, sitä ei saa pakottaa kontaktiin.

Yhteistyö

5. TO ottaa koiran ja siirtyy 10 metriä. TO pitää aktiivisesti houkutellessa koiraa mukaansa. Koiran epäroïdessa osio keskeytetään. TO kääntyy käveltyään noin 10 metriä ja pysähtyy paikoilleen. Osio päättyy tähän.

TO voi taputtaa koiraa ja sen jälkeen palauttaa koiran ohjaajalle.

Koiraa ei pakoteta, jos se ei halua seurata. Tällaisessa tapauksessa osio keskeytetään.

Käsittely

6. TO ojentaa taluttimen ohjaajalle, mutta pitää itse toisella kädellä kiinni taluttimesta läheltä koiran kaulainta tai kaulaimesta. Koira seisoo paikallaan TOn ja ohjaajan välissä. TO koskettaa koiraa kaksin käsin aloittaen suupielistä jatkaen rintakehästä vartaloa pitkin, yli lanteiden ja alas kohti takajalkoja. Sen jälkeen TO tarkistaa koiran hampaat. Käsittelyn ajan TO on hiljaa.

Koiraa ei pakoteta, jos se ei halua itseään käsiteltävän. Tällaisessa tapauksessa osio keskeytetään.

LEIKKI 1 – osio 2

Tarkoitus

Kuvataan koiran kykyä leikkiä esineellä ja taistella TOn kanssa.

Materiaali

Leikkiesine on vahva, noin 50 cm pitkä ja noin 5 cm paksu leikkiesine. Esineessä tulee olla molemmissa päissä solmut siten, että niiden ulkopuolelta voidaan pitää kiinni leikin aikana (katso kuva). Toinen samanlainen esine tulee olla käytettävissä johdattelu/varaesineenä.

Esinettä ei tarvitse vaihtaa koirien vaihtuessa.

Toteutus

Koira ja ohjaaja menevät heille osoitetulle paikalle noin 10 metrin päähän yleisöstä. Sen jälkeen koira irrotetaan taluttimesta ja se saa olla vapaana koko osion ajan. Ohjaaja ja TO seisovat noin 4 metrin päässä toisistaan.

Leikki ja puruote

1. TO opastaa ohjaajaa houkuttelemaan koiraa leikkiin vetämällä esinettä maata pitkin kaksi lyhyttä nykäisevää vetoa
2. Ohjaaja heittää esineen TOLle, joka heittää sen takaisin ohjaajalle, joka heittää sen vielä takaisin TOLle

3. TO heittää esineen nopeasti noin 10 metrin päähän itsestään siten, että kuvaajilla on mahdollisuus nähdä koiran tarttumisote
4. Koiran tarttuessa esineeseen opastetaan ohjaajaa kääntymään ja juoksemaan muutama askel koirasta poispäin samalla houkutellen koiraa luokseen. Jos koira ei tule ohjaajan, luo TO antaa ohjaajalle varaesineen koiran houkuttelemiseksi luokseen.

Kohdat 1 – 4 suoritetaan samalla tavalla kaksi kertaa.

Taisteluleikki

5. Leikin jälkeen ohjaaja ottaa esineen ja luovuttaa sen TOlle
6. TO tarjoaa koiralle mahdollisuuden tarttua esineeseen pitämällä esineen päistä molemmin käsin ja liikuttaen sitä lyhyin nykivin liikkein maata kohden
7. Koiran tarttuessa esineeseen TO taistelee koiran kanssa. Taisteluaika on noin 30 sekuntia. TO on kääntyneenä koiraan päin ja vetää esinettä koiran liikkeiden tahdissa siitä poispäin. Aktiivisen leikin aikana TO ei katso koiraa silmiin. Koiran tassujen on pysyttävä maassa koko osion ajan. Taisteluleikin aikana TO on passiivinen noin 5 sekunnin ajan, jolloin katsoo koiraa silmiin. Sen jälkeen taisteluleikkiä jatketaan.

1. Aktiivinen TO - vetää esineestä kaksin käsin
2. Passiivinen TO - ei vedä noin viiden sekunnin ajan
3. Aktiivinen TO - vetää esineestä kaksin käsin
4. TO irrottaa esineestä

TAKAA-AJO JA TARTTUMINEN – osio 3

Tarkoitus

Kuvataan koiran halua ajaa takaa liikkuvaa esinettä (saalista) ja tarttua siihen.

Materiaali

Esine (saalis) on vahva räsy, noin 40 – 50 cm pitkä ja noin 5 cm paksu tekoturkis tai vastaava. Esineen värin on oltava maastosta erottuva. Esineessä on oltava lenkki kiinnittämistä varten. Esine on vaihdettava jokaisen siihen tarttuneen koiran jälkeen.

Rullat 8 - 10 kpl maaston mukaan. Rulla numero viisi on merkittävä näkyvästi. Vetoliina on noin 60 metriä pitkä

Ympäristö

Osio sijoitetaan tasaiselle maalle, tieuralle tai vastaavalle. Vaihtoehtoisesti se voidaan sijoittaa kohti metsänreunaa, ei kuitenkaan koulutuskentälle.

Toteutus

Rullat sijoitetaan kuvan mukaisesti (kts. Sivu x). Viides rulla on merkittävä näkyvästi. Liina vedetään rullalta toiselle. Liinaa vetävän avustajan on oltava piilossa ohjaajalta sekä koiralta eikä hän saa paljastua tuulen avulla. Avustaja vetää esineen sovitulla nopeudella määrätylle etäisyydelle, minkä jälkeen hän nykäisee liinasta kahdesti noin 3 sekunnin välein, jotta esine (saalis) liikahtaa. Koiran on nähtävä esine (saalis) alusta viimeiseen nykäisyyn asti. Rullien on toimittava äänettömästi eli ne eivät saa vinkua. Käytettäessä mekaanista laitetta liinan vedossa siitä ei saa lähteä ääntä eikä se saa olla näkyvillä.

Aloituspaikka on merkitty (katso kuva)

1. lähtöviiva koirakolle
2. aloituspiste, 10 metriä eteenpäin, johon koirakko pysähtyy

Testinohjaajan toiminta

1. Koirakko saapuu yhdessä TOn kanssa etukäteen merkitylle lähtöviivalle. Ohjaajalle neuvotaan paikka mihin hän pysähtyy.
2. Ohjaaja irrottaa taluttimen ja pitää koiraa kaulapannasta kiinni kulkiessaan 10 metrin matkan aloituspisteeseen. Koirakon ollessa tässä kohdassa saaliin pitää lähteä liikkeelle yhden sekunnin aikana.
3. Ohjaaja ottaa vielä yhden askeleen eteenpäin ja päästää koiran irti TOn kehotuksesta esineen (saaliin) ohittaessa viidennen rullan.

Kohdat 1 – 3 toistetaan uudestaan. Näiden kertojen välillä koirakko ohjataan pois osion suoritusalueelta niin, ettei koira näe kun viehettä asetellaan uudelleen.

Huomioitavaa

Jos koira ei ole edennyt esineelle (saaliille) asti, ts. 2 metrin etäisyydelle siitä, kytketään koira taluttimeen ja koirakko kulkee yhdessä TOn kanssa radan läpi viimeiselle rullalle saakka siten, että koira ei voi koskea siihen.

AKTIVITEETTITASO – osio 4

Tarkoitus

Kuvataan koiran reaktioita 3 minuutin ajan tilanteessa, jossa ei tapahdu mitään.

Ympäristö

Kuvauspaikan on oltava luonnollinen ja häiriötön ympäristö, jossa voi olla keppejä, kiviä, metsämaastoa tai vastaavaa. Kuvauspaikka vaihdetaan seuraavalle koiralle, jos koira tekee tarpeensa siihen.

Toteutus

Luonnekuvaajat ja yleisö ovat paikoillaan. Ohjaaja ja koira ohittavat heidät ja pysähtyvät sen jälkeen osoitetulle paikalle n. 10 metrin päähän. Koiralla on oltava mahdollisuus liikkua taluttimen pituuden verran osion aikana. Ohjaaja on passiivinen.

Testinohjaaja

TO neuvoo ohjaajalle osion suorituksen. Hän opastaa koirakon kuvauspaikalle jääden itse seisomaan yleisön viereen. Kun koirakko on kuvauspaikalla, katsotaan osion alkaneen ja aloitetaan ajanotto. Ajan täytyttyä ilmoittaa TO osion päättyneen.

ETÄLEIKKI – osio 5

Tarkoitus

Kuvataan koiran kykyä yhteistyöhön vieraan henkilön kanssa välimatkan päässä ohjaajasta.

Materiaali

Polvipituinen hupullinen viitta, jonka väri poikkeaa ympäristöstä (ei keltainen tai oranssi).

Aloitustaluttimena käytetään nahkahihnaa ilman solmuja tai lukkoja, tai vaihtoehtoisesti noin metrin pituista sileää luistavaa liinaa (ei lukkoa, ei lenkkejä).

Leikkiesine on vahva, noin 50 cm pitkä ja noin 5 cm paksu leikkiesine. Esineessä tulee olla molemmissa päissä solmut siten, että niiden ulkopuolelta voidaan pitää kiinni leikin aikana (katso kuva). Toinen samanlainen esine tulee olla käytettävissä johdattelu/varaesineenä.

Ympäristö

Etäleikkiosuus suoritetaan lyhytkasvustoisessa maastossa alueella, joka on noin 50 metriä syvä ja noin 15 metriä leveä. Piiloja on kaksi. Jälkimmäisen eli koirakon suunnasta katsottuna

vasemmanpuoleisen piilon on oltava riittävän läpinäkyvä, jotta luonnekuvaajat voivat tarkkailla koiran toimintaa sen tullessa piilolle.

Toteutus

Testinohjaajan toiminta

TO ohjeistaa koiranohjaajan ja tarkistaa koiran varustuksen (eli mahdollisen aloitustaluttimen). Koirakko viedään noin 40 metrin päähän avustajasta mistä suoritus aloitetaan.

Ohjaajaa kehoitetaan lähettämään koira, kun avustaja on päässyt koirakosta päin katsottuna vasemman puoleisen piilon taakse.

Ohjaaja ja koira menevät yhdessä TOn kanssa avustajan luo, jos koira ei ole oma-aloitteisesti ottanut kontaktia avustajaan ensimmäisen leikkiosion päätyttyä mennessä.

Avustaja

Avustaja on piilon takana ja aloittaa toiminnan TOn merkistä neljällä lyhyellä kopautuksella tai taputtamalla. Avustaja liikkuu kumarassa noin 3 metriä sivuttain koiraan nähden. Avustaja kääntyy koirakkoa kohti – leventää ylävartalonsa nostamalla kädet sivuilleen ja tekee samanaikaisesti voimistetun niiauksen - jatkaa kumarassa noin 3 metriä ja toistaa niiauksen - jatkaa vielä noin 3 metriä toimien kuten edellä – riisuu hupun ja heittää leikkiesinettä ilmaan kolme kertaa. Tämän jälkeen avustaja juoksee nopeasti toisen piilon taakse kyykkyy riisuen samalla viitan pois päältä. Avustaja pitää leikkiesinettä käsissään.

Koiralle, joka tulee viime hetkellä perille, tarjotaan mahdollisuutta lyhyeen leikkiin.

Koiran saapuessa avustajan luo

- koiraan pidetään neutraali kontakti, koiralle ei tarjota mitään ärsykeitä
- avustaja tulee piilosta rauhallisesti pois ja pitää rintamasuunnan linjassa toiseen piiloon
- koiralle tarjotaan leikkiesinettä siten, että luonnekuvaajalla on mahdollisuus nähdä puruote

I Koiran kanssa leikitään 10 sekunnin ajan jolloin pidetään rintamasuunta linjassa – leikkiesine luovutetaan koiralle (10 sekunnin leikin jälkeen), jos koira pitää sitä otteessaan.

II Leikitään aktiivisesti 10 sekunnin ajan - jos leikkiesine on avustajalla hän tarjoaa sitä koiralle saaliinomaisesti – jos leikkiesine on koiralla ja se tarjoaa sitä avustajalle otetaan esineestä kiinni - jos koira palaa avustajan luo ilman leikkiesinettä avustaja leikkii kehonkielen ja äänen avulla (laumavietillä). Leikkiesinettä ei oteta maasta, vaikka siihen olisi mahdollisuus. Leikkiesine lasketaan kädestä, jos se on koiran otteessa.

Seistään passiivisena 10 sekunnin ajan katsomatta koiraan.

III Leikitään aktiivisesti 10 sekunnin ajan edellä olevien ohjeiden mukaisesti.

Koira ei saavu avustajan luo

Jos koira ei tule perille avustaja istuu hiljaa 10 sekuntia – sen jälkeen juttelee äänekkäästi piilolla 10 sekunnin ajan - minkä jälkeen tulee linjalle ja leikkii 10 sekuntia – jos koira ei tule avustajan luo - osio päättyy. Koira ja ohjaaja käyvät tällöin avustajan luona TOn kanssa. Jos koira tulee avustajan luo ja aloittaa leikin, toimitaan kuten edellä.

YLLÄTYS – osio 6

Tarkoitus

Kuvaa koiran valmiutta toimia yllättävässä tilanteessa.

Materiaali

Maastosta poikkeavan väriset haalarit ilman pehmusteita (miesten koko 52 - 54). Haalarin yläosassa sisällä on oltava puinen tuki, joka vakauttaa yläosan ja kädet. Lahkeet kiinnitetään maahan siten, että lahkeiden suun ja maanpinnan väliin ei jää rakoa. Noin puoleenväliin hihoja kiinnitetään koukut vetoliinaan kiinnittämistä varten.

Haalarin eteen ei saa rakentaa näköestettä. Haalari ei saa näkyä sitä lähestyvälle koiralle.

Ympäristö

Paikka valitaan siten, että luonnekuvaajilla on mahdollisuus nähdä koiran toiminta koko osion ajan. Koiralle on oltava riittävästi tilaa turvalliseen väistämiseen. Koirakolla pitää olla maastossa esteetön liikkumismahdollisuus.

Aloitus- ja lopetuskohdat on merkitty 10 metriä ennen ja jälkeen haalarin.

Toteutus

Testinohjaajan toiminta

Koira pidetään lyhyehkössä taluttimessa, jotta estetään koiran kääntyminen poikittain. Koiran ollessa 3 metrin päässä haalarista, vedetään se ylös. Ohjaajaa opastetaan pysähtymään heti kun haalari vetäistään ylös ja samanaikaisesti irrottamaan taluttimesta sekä seisomaan paikallaan ja katsomaan suoraan kohti haalaria. Ohjaaja on täysin passiivinen ja hän toimii TOn ohjeiden mukaisesti.

Koiran pysähtyessä ja haistellessa maata tai kulkiessa ohjaajan takana ennen kuin haalaria on vedetty ylös - kutsutaan koirakko takaisin aloituspaikalle ja he aloittavat osion uudestaan.

Koira, jolla on palautumisvaikeuksia, viedään pois paikalta haalarin alas laskemisen ajaksi. Sen jälkeen koira tuodaan uudestaan paikalle ja yritetään saada se palautumaan. Koira viedään pois paikalta ja haalarit nostetaan takaisin ylös ohituskien ajaksi.

Avustaja

Haalari vetäistään ripeästi ylös koiran saapuessa merkitylle kohdalle 3 metrin päähän haalarista. Haalarin pitää jäädä ylös liikkumattomaksi, jottei se aiheuta uutta uhkaa.

Palautuminen/uteliaisuus

Kohtien 1 – 5 välillä pidetään 15 sekuntia taukoa.

1. Ohjaaja on passiivinen
2. Ohjaaja kävelee puoleenväliin kohti haalaria
3. Ohjaaja kävelee haalarin eteen
4. Ohjaaja alkaa puhua haalarille ja kyykistyy sen viereen samalla houkutellen koiraa luokseen
5. Ohjaaja vie koiran pois paikalta ja haalari lasketaan alas.

Koira tuodaan uudestaan paikalle palautumaan.

Jäljellejäävä pelko/kiinnostus

Tarkkailtaessa jäljellejäävää pelkoa ja kiinnostusta koirakko lähtee liikkeelle noin 10 metrin etäisyydeltä ylösvedetystä haalarista. Talutin pidetään pitkänä, jotta koira voi väistää halutessaan. Koirakko ohittaa haalarin oikealta ja jatkaa 10 metriä eteenpäin, missä kääntyy takaisin ja ohittaa haalarin toiselta puolelta palaten lähtöpaikalle. Koira yritetään saada liikkumaan haalarin ja ohjaajan välissä. Ohittaminen toistetaan.

ÄÄNIHERKKYYS – osio 7

Tarkoitus

Kuvataan koiran reaktioita yllättävän äänen yhteydessä.

Materiaali

”Räminälaite” koostuu esimerkiksi metalliketjusta, joka on 1 – 1,5 metriä pitkä sekä kahdesta kattilankannesta, joita vedetään 3 metriä pitkää aaltopeltiä pitkin. Pelti ei saa olla maata vasten vaan sen pitää olla korotetulla alustalla (20 – 40 cm korkea), jotta ääni ei vaimennu. Räminälaite sijoitetaan siten, että koira ja ohjaaja ohittavat sen oikealta puolelta noin 1 – 1,5 metrin etäisyydeltä.

Ympäristö

Paikka valitaan siten, että luonnekuvaajilla on mahdollisuus nähdä koiran koko osion suoritus. Koiralla on oltava mahdollisuus turvalliseen väistämiseen. Koira ei saa etukäteen nähdä kohdetta ja siksi räminälaitetta ei saa sijoittaa täysin aukealle. Laitteen piilottamiseen riittää muutama puun taimi tai vastaava.

Palautumista tarkkailtaessa on tärkeää, että koirakon kulkema reitti on esteetön. Aloitus- ja lopetuskohdat merkitään 10 metriä ennen laitetta ja laitteen jälkeen.

Toteutus

Testinohjaajan toiminta

Ohjaaja kulkee koira vasemmalla puolella talutin lyhennettynä samansuuntaisesti äänilähteen kanssa, jottei koira pysty kääntymään poikittain. Äänen on tultava täysin odottamatta ja yllättäen. Ohjaaja pysähtyy päästään samalla taluttimen kädestään ja kääntyy heti äänen suuntaan. Koira saa toimia vapaana ja selvittää äänen aiheuttajan. Ohjaaja toimii TOn ohjeiden mukaisesti. Koiran pysähtyessä ja nuuskiessa tai kulkiessa ohjaajan takana ennen kuin räminää on aiheutettu, kutsutaan koirakko takaisin ja he aloittavat osion uudestaan.

Avustaja

Osio aloitetaan koiran ollessa täsmälleen räminälaitteen keskikohdalla. Räminän on kestettävä noin 3 sekunnin ajan.

Palautuminen/uteliaisuus

Kohtien 1 – 5 välillä pidetään 15 sekuntia taukoa.

1. Ohjaaja on passiivinen pysähtymispaikassa kääntyneenä kohti räminälaitetta
2. Ohjaaja kävelee puoleenväliin kohti räminälaitetta
3. Ohjaaja kävelee räminälaitteen eteen
4. Ohjaaja alkaa puhua räminälaitteelle ja kyykistyy sen viereen samalla houkutellessa koiraa luokseen
5. Koira ei tule äänilähteen luo

Jäljellejäävä pelko/kiinnostus

Tarkkailtaessa jäljellejäävää pelkoa ja kiinnostusta koirakko lähtee liikkeelle noin 10 metriä ennen räminälaitetta. Talutin pidetään pitkänä, jotta koira voi väistää halutessaan. Koirakko ohittaa räminälaitteen ja jatkaa 10 metriä eteenpäin, missä kääntyy takaisin ja ohittaa räminälaitteen palaten lähtöpaikalle. Ohittaminen toistetaan.

AAVEET- osio 8

Tarkoitus

Kuvataan koiran reaktioita kun uhkaavasti liikkuvat kohteet lähestyvät hitaasti edestä päin kohti koiraa.

Materiaali

Kaapu valkoista kangasta, joka on vastakohta taustalle. Kaapu koostuu kolmesta osasta: hame, yläosa ja huppu. Kuvia puvusta viimeisellä sivulla.

Hame

Hameen helman pituuden on oltava säädettävä, jotta sitä voivat pitää lyhyet ja pitkät avustajat. Hameen alareuna on kenkien yläpuolella. Vyötärö ommellaan esimerkiksi joustavasta resorista, joka pitää hameen päällä ja sen voi rullata tarvittavalle korkeudelle. Helmakäänteisiin ommellaan helman lepattamisen estävät painot, jottei koiralle aiheuteta ylimääräistä ärsytystä. Hameen ympärysmitta ei saa alareunasta olla yli 160 cm.

Yläosa

Yläosan pituus on 50 – 70 cm, kauluksessa resori. 15 cm päässä yläreunasta on kaksi 20 cm mittaista tarranauhaa kiinnitettynä pystysuoraan siten, että niiden välinen etäisyys on 25 cm.

Huppu

Huppu ommellaan kiinni lippalakkiin, jonka lippa on syvyydeltään noin 10 cm. Hupun etuosan alareunaan ommellaan kaksi 5 cm:n mittaista tarranauhaa, jotta huppu voidaan kiinnittää kaavun yläosaan. Huppuun leikataan silmäaukoiksi kaksi 3cm halkaisijaltaan olevaa aukkoa, jotka ovat 6 cm etäisyydellä toisistaan aukkojen keskipisteestä mitattuna. Pyöreät silmät maalataan 0,5 cm:n paksulla renkaalla. Renkaiden tulee olla suoraan silmien kohdalla. Suu on 9 cm pitkä ja 1 cm paksu viiva ja se piirretään silmäaukkojen alapuolelle 8 cm etäisyydelle mitattuna silmäaukkojen alareunasta.

Ympäristö

Osio suoritetaan sellaisessa avoimessa ja tasaisessa ympäristössä, että koira varmasti erottaa aaveet takana olevasta maastosta. Tuulensuunta huomioidaan, jottei koira pysty havainnoimaan aavetta ennen osion alkua. Varalla on oltava vaihtoehtoisia paikkoja. Osiota ei saa suorittaa koulutuskentällä.

Toteutus

Testinohjaajan toiminta

Opastaa ohjaajan paikalle ja käskee pitämään taluttimesta kiinni - jos koira kuitenkin haluaa paeta paikalta (pako/ etäisyydenvaihtelut) on talutin laskettava irti kädestä. Avustajat aloittavat liikkumisen TOn merkistä. Ohjaus ja kääntymisliikkeet lopussa ohjaa TO. Aaveiden siirtymiset tapahtuvat 3 metrin välein. Koira, ohjaaja, luonnekuvaajat, TO ja yleisö sijoittuvat oheisen kuvan mukaisesti.

Avustajat

Avustajat seisovat aloitushetkellä toisiaan katsoen varmistaen näin samanaikaisen aloituksen TOn merkistä. Avustajat kumartavat toisilleen yhtäaikaaisesti kädet ristissä rinnan päällä ja piilossa yläosan alla. Avustajien ollessa näkyvillä TO päättää kumpi aloittaa etenemisen. Avustajien liikkeiden on oltava varmoja ja kaavamaisia, ei äkkinäisiä liikkeitä. Liikkeellelähtö ja pysähdykset tapahtuvat TOn merkistä. Lopuksi TO käskee avustajia kääntymään ja laskemaan kätensä näkyviin, ja näin annetaan koiralle mahdollisuus ottaa kontaktia.

Uteliaisuus/palautuminen

Uteliaisuutta ja palautumista kuvattaessa avustajat seisovat täysin hiljaa. Ohjaaja toimii TOn ohjeiden mukaisesti.

Uteliaisuus ja kontaktinotto

1. Ohjaaja päästää taluttimen kädestään tai irrottaa taluttimen kaulaimesta mikäli koira seisoo ohjaajan lähellä rauhallisena. Koira valitsee itse, kumpaa aavetta se haluaa ensin tutkia.
2. Ohjaaja kävelee puoleenväliin (noin 2 metriä) koiran valitsemaa aavetta kohti. Jos koira ei osoita kiinnostusta tai valitse kumpaakaan aavetta, kävelee ohjaaja 2 metriä suoraan eteenpäin aaveiden keskikohtaa kohden.
3. Ohjaaja kävelee TOn määräämän aaveen eteen ja pysähtyy halausetäisyydelle kasvokkain.

4. Ohjaaja ja aave keskustelevat keskenään. Ohjaaja voi houkuttaa koira.
5. Ohjaaja ottaa aaveelta hupun päästä vetäen sen eteenpäin ja jättäen roikkumaan rinnalle (katso kuvaa) jatkaen samalla keskustelua. Avustaja on yhä passiivinen koiraan kohtaan. Jos koira tervehtii, avustaja tervehtii välittömästi takaisin.
6. Jos koira ei tervehdi - avustaja tarjoaa koiralle kontaktia 15 sekunnin kuluttua seisten.

Kun koira on tervehtinyt ensimmäisen aaveen, suoritetaan palautuminen toisen aaveen osalta seuraten kohtia 4 – 6. Jos avustaja ei saa otettua koiraan kontaktia, riisutaan aaveilta puvut ohjaajan ja koiran läsnä ollessa. Ohjaaja ja koira sekä avustajat lähtevät lyhyelle kävelyllä yhdessä.

Avustajien tulee olla aina seisoma-asennossa.

LEIKKI 2 – osio 9

Tarkoitus

Kuvataan koiran kykyä leikkiä esineellä ja verrataan ovatko reaktiot muuttuneet ensimmäisien leikkien jälkeen.

Materiaali

Leikkiesine on vahva, noin 50 cm pitkä ja noin 5 cm paksu leikkiesine. Esineessä tulee olla molemmissa päissä solmut siten, että niiden ulkopuolelta voidaan pitää kiinni leikin aikana

Toteutus

Koira ja ohjaaja menevät osoitetulle paikalle noin 10 metrin päähän yleisöstä. Sen jälkeen koira irrotetaan taluttimesta ja se saa olla vapaana koko osion ajan. Ohjaaja ja TO seisovat noin 4 metrin päässä toisistaan.

Leikki ja ote

1. TO opastaa ohjaajaa houkuttelemaan koira leikkiin vetämällä esinettä maata pitkin kaksi lyhyttä nykäisevää vetoa.
2. Ohjaaja heittää esineen TOlle, joka heittää sen takaisin ohjaajalle, joka heittää sen vielä takaisin TOlle.
3. TO heittää esineen nopeasti noin 10 metrin päähän itsestään siten, että kuvaajilla on mahdollisuus nähdä tarttumisote.
4. Koiran tarttuessa esineeseen opastetaan ohjaajaa kääntymään ja juoksemaan muutama askel koirasta pois päin samalla houkuttellen koira luokseen.
5. Jos koira ei tule ohjaajan luo, TO antaa ohjaajalle varaesineen koiran houkuttelemiseksi luokseen.
6. Ohjaaja aloittaa taisteluleikin/leikin koiran kanssa ennen seuraavaa osiota.

AMPUMINEN – osio 10

Ohjaaja päättää ammutaanko laukaukset vai ei.

Tarkoitus

Kuvataan koiran reaktioita laukausten yhteydessä. Koiran reaktioita kuvataan sekä aktiivisena (leikissä) että passiivisena. Tässä osiossa voidaan käyttää koiran omaa lelu.

Materiaali

Starttipistooli (9 mm), kuulosuojaimet ja leikkiesine tai koiran oma lelu.

Ympäristö

Samassa ympäristössä Leikki 2 – osio 9:n loppuksi. Vältettävä kaikua, joka voi lähteä lähellä olevista rakennuksista tms.

Toteutus

Aktiviteetti

Ohjaaja leikkii vapaana olevan koiran kanssa leikkiesineellä. Jos tämä ei onnistu, voi koiran aktivoida jollain muulla tavoin, esim. ohjaaja ja koira juoksevat kehää. Aktiviteetti alkaa noin 10 sekuntia ennen ensimmäistä laukausta. 10 sekunnin kuluttua ammutaan toinen laukaus. Tämän jälkeen koiran käytöstä arvioidaan myös passiivisuuden aikana.

Passiivisuus

Ohjaaja seisoo koiran kanssa pitäen koiran pitkässä taluttimessa ja käskemättä koira paikoilleen. Noin 10 sekunnin kuluttua ammutaan ensimmäinen laukaus, ja toinen laukaus 10 sekunnin kuluttua edellisestä.

Lopuksi

Koira houkutellessaan leikkimään.

Huomioitavaa

Mikäli koira ei saada innostumaan minkäänlaisesta aktiviteetista, ammutaan kaikki neljä laukausta passiivisuuden aikana.

Testinohjaajan toiminta

Sijoittuu koirakon ja ampujan näkyville. Laukaukset ammutaan TOn merkistä.

Kahden ensimmäisen aktiviteetin aikana ammutun laukauksen jälkeen TO käskee kytkemään koiran taluttimeen sekä ottamaan leikkiesineen ja laittamaan se takin sisälle. Esine on oltava koiralta täysin näkymättömissä.

Tämän jälkeen koirakko kävelee puoleenväliin TOa kohti ja palaa takaisin seisomaan rauhallisena paikoilleen.

Avustaja

Ampujan on oltava koiralta ja ohjaajalta piilossa noin 20 metrin etäisyydellä. Laukaukset ammutaan vain TOn antamilla merkeillä.

JOIDENKIN OSIOIDEN SUORITTAMINEN KAAVIOINA

3. Takaa-ajo

5. Etäleikki

6. Yllätys

7. Ääniherkkyys

8. Aaveet